

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ex aliorum sententia prouidentia seu prædestinatio est actus voluntatis. c.
3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

*Providentia,
prædestinatio
itaque differe-
rentia.*

utriusque simul, vocari debeat providentia. Eademque difficultas de prædestinatione est, nam prædestinatio, prout à sanctis Patribus, & Scholasticis Doctoribus accipitur, à providentia solum differt, sicut speciale ab universali: providentia enim res omnes generatim respicit: prædestinatio vero solum circa gratiam iustificationis, & glorificationis versatur. Quamobrem de utraque simul præfens controversia nobis examinanda est, quoad hanc enim eadem est utriusque ratio.

*Quod etiam
opinio
Alexand.*

Est igitur prior opinio, providentiam, seu prædestinationem esse actum intellectus directe, sed relate ad actum voluntatis. Sic docent Alex. qui tametsi de providentia loquens 1. p. q. 2. mem. 2. ad intellectum, & voluntatem dicat pertinere, nec determinet ad quam præcipue reducatur, quæstione tamen 28. mem. 1. art. 2. ad 2. de prædestinatione plane docet, esse operationem intellectus.

*Duran 4.
S. Thomæ,
Caietan.
Capreol.
Marfil.*

Idem Durand. in 1. d. 4. q. 1. n. 9. S. Thom. & Caietan. in hoc art. 1. & infra q. 2. art. 1. Capreolus in 1. d. 4. q. 1. a. 1. conclus. 1. & art. 2. conclus. 1. His fauet Marfil. in 1. q. 4. art. 1. in principio, cum asserit, providentiam ad scientiam pertinere, quamquam postea de prædestinatione sermonem habens, eodem art. notatione 2. corolla 3. ita inquit ad prædestinationem pertinere, scientiam ad disponendum; voluntatem insuper, & potentiam ad efficiendum, sed quamnam earum directe providentia dicatur, non explicat.

Prima ratio.

Hæc sententia in universum tam de providentia, quam de prædestinatione probatur: primum, quoniam providere aut prædestinare, est ordinare aliquid in finem, sed ordinatio est operatio intellectus, ergo providere & prædestinare. Deinde quoniam providentia est pars prudentiæ, ad hanc enim pertinet futura providere, de præteritis meminerisse, & præsentia nosse; sed prudentiæ operatio ad intellectum pertinet: ergo & providentia. Idcirco Boeth. lib. 4. de consolatione prof. 6. dixit, providentiam esse ipsam divinam rationem, in summo omnium principe constitutam, quæ cuncta disponit.

Boeth.

*Disidium
inter aucto-
res huius
sententiæ.*

Cæterum auctores huius sententiæ non eodem modo eam defendunt, Alexand. & Durand. cum quibus videtur facere Marfilius dicunt, providentiam, seu prædestinationem esse actum intellectus qui præcedit voluntatem, & dictas, seu proponit quæ voluntas debet decernere, atque communiter iudicium appellatur: alij vero citati censent esse actum intellectus post affectum voluntatis circa media, quem dicunt esse imperium, quo deferitur virtus voluntatis, & imperus illius, per modum (ut ita dicamus) cuiusdam insinuationis seu intimationis ad opus, & potentias exequentes, atque hunc esse actum proprium prudentiæ arbitrantur ita ut consultare, & iudicium ferre, alijs virtutibus annexis prudentiæ tribuant nonnulli Thomistæ cum Doctore sancto 2. 2. q. 47. a. 8. & 51. per totam, & 57. art. 6. in corpore & ad 3.

11

CAPUT III.

Ex aliorum sententia providentiæ, seu prædestinationis est actus voluntatis.

Alijs vero magis probatur eorum sententia, qui docent nomen providentiæ, universæ, & prædestinatiōis, speciatim operationem significare voluntatis formaliter, sed connotare quoque ordinem ad intellectum, non quomodocunque, sed futura ordinantem, & disponentem: omnis enim

actus voluntatis, supponit etiam operationem intellectus, non tamen ita peculiarem. Quemadmodum etiam de electione dicemus in 1. 2. q. 13. art. 1. esse quidem operationem voluntatis cum ordine ad intellectum consulantem, & conferentem inter se media, & cum fine. Porro providentiam, & prædestinationem ad voluntatem pertinere, docent in primis Bonau. in 1. d. 4. q. 1. art. 1. q. 2. Scot. q. 1. in principio, Greg. q. 1. a. 1. Sic Damas. lib. 2. de fide cap. 29. providentiam in principio bifariam definit his verbis. Est rerum procuratio, quæ Deus fingitur: actusque Providentiæ est voluntas Dei, per quam res omnes apte, congrue, quo gubernantur. Huic sententiæ ad stipulantur doctores, qui docent imperium esse operationem voluntatis, non intellectus, in quo tamen eorum sententiam 1. 2. q. 17. art. 1. confutabimus. Hi sunt Henricus quodlib. 9. q. 6. Bonau. in 3. d. 17. art. 1. q. 1. ad 3. Almai tract. 3. moral. cap. 1. Hieron. ab angelis. cap. 1. Moral. 3. parte textus coroll. 3. Okum in 3. q. 12. art. 4. cond. 3.

Ratione vero hanc sententiam confirmant, nam tametsi nomen providentiæ, nonnunquam futurorum scientia sumatur, imo hæc videatur primaria nominis significatio, quæ ratione Boeth. de divina scientia disp. 5. de consolatione prof. ultima, dicitur, tam melius providentiam quam prævidentiam, aut præscientiam vocari, ut supra regulimus disp. 64. cap. 2. (vita prout vocetur, qui à longe res videt, ante quam eveniant) nihilominus frequens vius est, ut prout dicitur, non qui solum res futuras à longe videt, sed etiam qui earum debitam curam, & rationem habet, ob idque illis prospicere, & recte consulere dicitur: eodem fere modo prout dicitur nuncupatur, qui à malis futuris cauet, hic enim curam etiam futurorum habet: sed hic agitur de providentia, non solum quærens sola scientia futurorum est, sic enim non est diversum attributum à scientiæ, sed quatenus est cum cura aliqua, & studio rerum futurarum, secundum rectam dispositionem. Ergo non est iudicium, quod res voluntati proponuntur, sed potius studium, & propositum voluntatis. Hoc argumento satis probatum manet, contra Alex. & alios iuxta partis, providentiam non esse operationem solius intellectus, quæ voluntatis propositum præcedit.

Porro non esse operationem intellectus, quæ subiequitur voluntatem, & habet rationem imperij, sicut dicunt S. Thom. & alij, qui ipsam in prior opinione sequuntur, non ita demonstrat. Hæc enim operatio intellectus, cum supponat imperium voluntatis, non inepte dici potest studium, & cura rerum agendarum. Cæterum neque talem actum esse, probatur primum, quoniam talis operatio etiam in nobis superflue ponitur ad motionem exequentis facultatis, sed satis est, si iudicium sequatur affectus in voluntate, ut facultas exeques suo tempore operetur, nec alia indiget insinuatione, imo nec illius capax est, ut latius ostendam in 1. 2. q. 13. art. 1. ergo nec in Deo, adhuc nostro modo intelligentis, ponenda est: in Deo namque has omnes operationes ratione distinguimus instat earum, quæ in nobis reip. differunt. Deinde quoniam in nobis talis operatio tenera esset, non videtur in Deo constituenda nostro etiam modo intelligendi. In nobis enim necessaria videtur, ut imperium voluntatis intimatione quadam deferat facultatibus exequentibus; at in Deo nulla talis facultas exequens ponenda est distincta à voluntate, ut disp. 102. dicamus: frustra ergo in eo adducit

sola ratione, talem operationem intellectus distinguemus. Præterea licet in Deo poneretur facultas illa exequens diuersa ab intellectu, & voluntate, tamen illa insinuat voluntatis, & imperium apte Deo non conueniret: quia neque sibi ipsi, & suæ facultati Deus diceretur imperare; eo quod tale imperium non posset ad ipsum dirigi, ut constat: neque diceretur imperare creaturas, quas facturus est potentia sua: quia creaturæ talis imperij proprie capaces non sunt, sed communiquadam ratione & metaphorice Deo dicuntur obedire, quatenus voluntate Dei absque vlla resistance fiunt. Quomodo autem prudentiæ non tantum sit præcipere, quæ faciendæ sunt, sed etiam consulere, nec distinguendi sunt à prudentia habitus Eubulii, Synesis, & Gnomes dicemus in 1.2. q. 17. art. 1.

Porro de nomine, *Prædestinatio*. eodem modo dicendum est, significare videlicet, voluntatis propositum, quod aliquid vult esse, & aliquem finem destinare dicitur ille, qui proponit, & statuit aliquem medijs congruis perducere in eum finem. Quare tam prædestinatio, quam prouidentia in vniuersum propositum voluntatis significat medijs circa aliquem finem: & quamvis magis exprimat nomen, *Prædestinatio*, hanc medijs dispositionem, quam nomen *Prædestinatio*; nihilominus vsu iam accommodatum est nomen *Prædestinatio*, ut significet propositum æternum Dei, quo gratiam alicui præparat in vitam æternam, iuxta definitionem Augustini de prædest. Sancti. cap. 1. in principio.

Ad prius argumentum prioris sententiæ respondere potest ex doctrina Scoti in 1. diff. 6. q. 1. & quodlibet. 17. ordinare non esse solius intellectus intelligentis vnum esse ad aliud; sed etiam voluntatis decernentis, & proponentis vnum ad aliud, quare licet prouidentia sit ordinatio rerum, & medijs in aliquem finem, non sequitur ad intellectum pertinere, sed ad voluntatem, quæ etiam ordinare dicitur, quia ordinem præscriptum ab intellectu prosequitur. Ad posterius respondeo prouidentiam, quæ dicitur esse præscientia, aut prænotio futurorum, ad prudentiam pertinere, & hanc esse operationem intellectus, de qua plane videtur locutus Boethius, ut paulo ante dicebamus. Nunc autem agitur de prouidentia, ut est cura & studio rerum agendarum; & hæc directe quidem ad operationem voluntatis pertinet: tamen etsi supponat actum intellectus, non quomodoque, sed ordinantis, & disponentis ea, quæ prouidentia prosequi studet. Vtrique harum opinionum probabilis est: cumque controuersia hæc non rerum, sed vocum sit, nec ad fidei dogmata hoc modo magis, quam alio loqui quidquam referat, non est in ea amplius immorandum.

CAPVT IV.

Prædestinatio Dei non semper consequitur finem, ad quem ordinat, & præparat media.

Cum prouidentia sit cura, quam Deus de rebus habet, & qua præparat illis media, ut fines suos consequantur, maximè autem imperfectionis videatur, ita debili media applicare, ut effectum non fortiantur, diuinæque prouidentia, quæ perfectissima est, quæuis imperfectio repugnet, visum est Caietano in hoc articulo ad diuina, & quæ in 1. part. Tomus I.

nam prouidentiam vtrumque spectare, & præparare media ad finem, & ipsum semper consequi. Probat vero auctoritate Sancti Thomæ, qui in 3. contra gent. cap. 9. q. 4. & art. seq. huius questionis ad 1. docet, nihil esse in rerum natura, quod Dei subterfugiat prouidentiam: si autem prouidentia Dei non semper consequeretur finem sibi propositum, multa eam subterfugerent, & artic. 4. huius questionis ad 2. inquit, *Ea omnia, quæ a Deo prouidentur, eueniunt*. Quare censet Caietanus, Doctorem Angelicum locis allegatis mutasse sententiam, quam prius docuerat in 1. d. 40. q. 1. art. 2. & q. 6. de veritate, art. 1.

Ego vero existimo opinionem hanc Caiet. nec esse S. Th. nec vlla ratione defendi posse. Placet igitur id, quod asserunt Durand. in 1. d. 39. q. 3. & dist. 40. q. 1. Capreol. dist. 40. q. 1. art. 1. conclus. 3. Marsil. q. 41. art. 1. in principio. Ferrar. 3. contra gent. cap. 9. q. 4. & S. Th. q. illa Ferrar. 6. de verit. & dist. 40. nempe prouidentiam Dei non semper consequi finem, in quem res dirigit, probatur Durandus, quia medicus prouidens dicitur, qui medicamenta necessaria ad sanitatem applicat, licet eam non consequantur: hæc tamen ratio de Dei prouidentia non probat, quia talis defectus in Deum cadere non potest. Medicus enim potest velle efficere, & consequi finem aliquem, & ipsum non sequi, etiam si ad illum applicet ea, quæ solerti prouidentia adhiberi possunt: deficit autem à finis consecutione, vel ob defectum scientiæ, quia causam ægritudinis ignorans, meliora medicamenta non applicauit, aut quia etiam si morbum optime nosset, non potuit meliora inuenire, aut facere medicamenta. Nihilominus prouidens dicitur ille, & prudens medicus, quia nullum, quod secundum artem & diligentiam humanam applicari potuit remedium, omisit.

At vero Deus, cuius scientia nec falli potest, nec potentia impediri, cum non consequitur finem, in quem res ordinat, alia de causa illum non consequitur: nimirum quia præparauit media causis liberis, easque in sua libertate relinquens, sinit operari, & iuxta earum libertatem cum eis cooperari decreuit. Posset quidem Deus, ita prouidentia sua eas ad singulos actus præuenire, ut nulla à suo fine deficeret, id tamen non vult, sed prouidet singulis media necessaria quidem, licet non efficacia ad finis consecutionem, quod vero illa effectum non habeant, ex voluntatis nostræ libertate prouenit. Exemplo autem res illustratur, nam reprobis, quos Deus gratia sua præuenit, & aliquando iustificat, prouidet sine dubio omnia media gratiæ, ut vitam æternam consequantur, ad quam etiam eos dirigit, eos etiam ad penitentiam adducere contendit, ut disput. 97. dicemus, & tamen non consequitur in eis finem: ergo non est de ratione prouidentia in vniuersum finem consequi.

Pro maiori vero explicatione obseruandum est primo cum Ferrar. duo posse considerari in Dei prouidentia ex parte effectus, vnum est ipsam applicationem medijs ad finem, & hanc statuit Deus efficaci sua voluntate ante consensum nostrum: sunt enim media prouidentia Dei ad vitam æternam gratiæ prouenientis. quæ fiunt in nobis ante consensum, & quoad hunc effectum prouidentia semper impletur, & quicquid Deus ut medium alicui prouidit, semper re ipsa tribuitur, & euenit, atque hoc sensu dixit S. Doctor in hac

Confirmatur
primo ex
S. Thom.

Confirmatur
secundo.

Opposita sen-
tentia vult
Durandus,
Capreolus,
Marsil.
S. Thom.

Ratio Du-
rand. insuffi-
ciens.

Cur Dei prouidentia non consequatur semper finem ad quem præbet media.

Dei prouidentia quæ media semper impletur.
Ferrar.

S. Thomas lo-
cus exponitur.